

UGAR MYNDIR I KAVI Í KUNOY

De to søskende Niels (1829-1858) og Malene Jensen (1827-1865) fra Viðareiði

for nogle få måneder siden igen kom bud fra Malan og Atli i Uppistovu på Kunoy. De havde nu fundet et nyt billede af samme slags i en æske i et gammelt chatol.

Det nyfundne billede sidder i en lidt anden udformet ramme end de to andre. Den måler ca. 14 cm. i bredden og 17 i højden, mens selve glaspladen med fotografiet måler 8,3 cm i bredden og 11,0 cm. i højden. Dette er standardmål (kvartformat) for glasplader på dette tidspunkt (Fig. 3).

Der er her desværre ingen indikation af, hvem de to kvinder på billedet er. Ved sammenligning med portrættet af Malene (Fig. 2) er vi imidlertid kommet til den antagelse, at det er Ane Jensdatter, født den 15. februar 1832 á Viðareiði, og

Else Margrethe Jensdatter, født den 11. januar 1834 á Viðareiði – søstre til Niels og Malene i Fig. 2 og til Petronelle, der som nævnt blev gift til Uppistova i Kunoy.

De tre vitrotypier fra hjem på Kunoy er i sig selv unikke i den forstand, at teknikken – ligesom ved daguerreotypi – ikke tillod kopiering af billedet. Der findes således kun det ene eksemplar af billederne af Johan Olsen og de fire søskende fra Viðareiði.

Rent teknologisk var daguerreotypien en blindgyde. Metoden kunne ikke udvikles og forbedres, og hertil kom mange ulemper, såsom de ofte lange eksponeringstider, som gjorde det vanskeligt at lave portrætfotos med et godt resultat, samt det forhold, at alle motiver var

spejlvendte og som nævnt ikke kunne kopieres. Vitrotypi-teknikken havde nogle af de samme skavanker, men var på andre punkter et skridt på vej mod de glasplader, som kom til at dominere fotografien et stykke ind i det tyvende århundrede, og som vi altså på Færøerne kender fra H. C. Müller fra engang i 1860'erne. Med den nye teknik med glasplader undgik man spejlvendte positiver, ligesom de muliggjorde uanede mængder af papirkopier.

Med de tre vitrotypier fra Kunoy er et vigtigt "missing link" i fotografiens tidlige historie på Færøerne fundet. Men hvilken fotograf gemmer sig bag de tre fotografier? Samuel F. Samuelson (Sámal í Krákusteini) skriver, at Jager havde et fotoappa-

Kongsbonden Johan Olsen (1840-1876) fra gården Innarstova på Kunoy

rat med sig, da han i 1849 ankom til Færøerne, og at han fotograferede på sølv- eller glasplader, men hurtigt opgav dette, da pladerne var for dyre. Et lille atelier, han havde bygget sig, omdannede han angiveligt til udhus (hjallur). Man får heraf det indtryk, at hans karriere som fotograf har været kort. Jager forlod Færøerne i 1861 og har i så fald ikke fotograferet i hovedparten af sin tid her. Det er derfor næppe sandsynligt, at Jager er fotografen.

Kan det være H. C. Müller, der er fotografen bag billederne? I et udateret og udokumenteret notat på Føroya Fornminnissavn står, at Müller havde et fotoapparat med sig, da han returnerede fra en rejse til London i 1851, men dette har vi ikke kunnet finde dokumentation for.

Det er derfor stadig et åbent spørgsmål, hvem det var, der fotograferede på Færøerne i midten af 1850erne.

Dette får vi måske aldrig svar på, men forhåbentlig findes der gemt i skuffer og skabe i hjem på Færøerne andre bevarede fotografier fra denne periode. I så fald hører vi meget gerne herom.

Tak

Forfatterne er stor tak skyldig til Karla Johannesen samt Malan og Atli Vilhelm, alle Kunoy, som venligst åbnede deres hjem for os og stillede de tre billeder til vores rådighed. Endvidere en stor tak til Ann Vibeke Knudsen, Dansk Fotohistorisk Selskab, for informationer om de tidlige fototeknikker.

Steffen Stummann Hansen
stummann@olivannt.fo

Tlf. 443085
Hanna Hansen
bjork@olivant.fo
Tlf. 332576

Litteratur

Hansen, H. & Stummann Hansen, S. 2014. Unikke billeder fra fotografiens barndom fundet på Kunoy. *Keraldíð* 15, 60-64. Fornminnisslagið á Glyvrum.
Samuelson, S. F. (Sámal á Krákusteini). *Memorier og Autobiografier*: 26. Collegie Tidende 1830, s. 45. Håndskrift.
Stummann Hansen 2018 (i trykken). *Kvindelige Pionerer. Et Bidrag til Fotografiens tidlige Historie på Færøerne*. Leirvík. Forlagið Söga Føroya/History Press Faroe Islands.
Stummann Hansen, S. & Hansen, H. 2015. Billeder fra fotografiens barndom på Færøerne. *Objektiv* 144, 30-34.
West, J. F. 1977. Meira um Daguerreotypi. *Mondul* 1977:1, 30-31.